

– № 10.

13. Энтони Р. Учет: ситуации и примеры / Р. Энтони, Дж. Рис. – М., 1993.

14. Чернеченський Л.М., Г.Г. Осадча. Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості / Л.М. Чернеченський, Г.Г. Осадча – К, 2005.

УДК 336

Бречко О.В.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
Тернопільський національний економічний університет

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: ПЕРСПЕКТИВИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Розвиток цифрової економіки України полягає у створенні ринкових стимулів, мотивацій, попиту та формуванні потреб щодо використання цифрових технологій, продуктів та послуг серед українських секторів промисловості, сфер життєдіяльності, бізнесу та суспільства для їх ефективності, конкурентоздатності та національного розвитку, зростання обсягів виробництва високотехнологічної продукції та благополуччя населення.

Основними цілями розвитку цифрової економіки є:

- прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні;
- технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв;
- доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу;
- реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва [1].

Сектори економіки, що використовують цифрові технології, зростають швидше, дешевше та якісніше. Сфери життєдіяльності, зокрема освіта, медицина, транспорт, що модернізуються завдяки цифровим технологіям, стають набагато ефективніші та створюють нову цінність та якість.

Проте подальший розвиток цифрових технологій значною мірою визначається можливостями та перспективами регулювання цифрової економіки, зокрема таких її складових, як питання блокчейну, біткоїну, токенів, ІСО і інших технологічних рішень, що стають невід'ємною частиною фінансового ринку.

Сьогодні основне завдання - визначити правовий статус цієї діяльності на українському фінансовому ринку, а також визначити цільові механізми

регулювання, які закладали б як стимули, так і розширення можливостей цифрового ринку в Україні, що мають включати:

- усунення законодавчих, інституційних, фіскальних та інших перешкод, які заважають розвитку цифрової економіки;

- впровадження стимулів та мотивацій для заохочення бізнесу та індустрій економіки в цілому до цифровізації;

- створення попиту та формування потреб серед громадян до цифровізації, насамперед через впровадження державою масштабних проектів цифрових трансформацій, зокрема на базі сучасних моделей державно-приватного партнерства;

- створення та розвиток цифрових інфраструктур як основи використання переваг цифрового світу у повсякденному житті та платформи для досягнення ефективності економіки взагалі;

- розвиток та поглиблення цифрових компетенцій громадян для забезпечення їх готовності до використання цифрових можливостей, а також подолання супутніх ризиків;

- розвиток цифрового підприємництва, створення відповідних (у тому числі аналогових) інфраструктур для підтримки та розвитку інноваційної діяльності, впровадження механізмів фондування, стимулювання та підтримки.

Аналіз сценаріїв регулювання, має виключати певні напрацювання шляхом копіювання накопиченого досвіду сусідніх держав, оскільки має бути врахована національна специфіка економічного розвитку з врахуванням пріоритетів та дисбалансів, які закладені в можливостях цифрової економіки. З іншого боку, регулювання не повинно нашкодити динаміці розвитку цифрових технологій, а тому має бути запроваджено з аналізом всіх ризиків впровадження регулюючих механізмів. Зокрема, вже сьогодні потрібно виключити «законопроектний спам», який у нас впроваджується через копіювання міжнародних законопроектів, принципи публічного і приватного права, які передбачають три позиції:

- з точки зору чиновників, цифрові активи не законні, тому що немає норм закону (публічне право);

- диспозитивне (приватне) право – те, що не заборонене – дозволено – з точки зору суб'єктів цифрової економіки;

- Два паралельних світи – живуть автономно – недоцільність регулювання.

В процесі запровадження регулюючих механізмів, одним з головних завдань, буде вироблення ефективної податкової політики, яка матиме стимулюючо-мотиваційний, а не деструктивний характер, та буде спрямована, в першу чергу, на вирішення завдань прискореного розвитку та легалізації цифрових активів, що дозволить їм увійти в сферу реальної економіки без

значних ризиків спекулятивного, кібернетичного та збиткового характеру для компаній та інших суб'єктів ринку.

А тому податкова практика має зводитись, як до стимулюючих так і до стримуючих інструментів в частині їх ефективного розподілу. Зокрема для цього необхідно вивчити і зарубіжний досвід податкового регулювання, який містить досить різні підходи, що визначенні специфікою до трактування цифрових технологій та їх похідних.

Також необхідно врахувати практику європейських країн, які розширюють повноваження фінансових контролерів в ЄС, щодо збору даних про користувачів цифрової валюти. Це створює основу для появи баз даних, в яких адреси гаманців будуть пов'язані з певними ідентифікаторами користувачів, а також розширює можливості для діяльності фінансової розвідки на національному рівні, де буде можливий обмін отриманою інформацією. В країнах Європейського союзу працює Четверта директива ЄС Метою прийняття якої є запобігання використанню фінансової системи Євросоюзу для відмивання грошей і фінансування тероризму. В цьому контексті на перший план виходять такі технології регулювання, які здатні забезпечити прозорість діяльності в цифровій сфері, зокрема KYC - «знай свого клієнта», через верифікацію користувачів; AML (Anti-Money Laundering) – боротьба з відмиванням грошей, перевірка кожної транзакції; NLP (Natural Language Processing) – контроль за документами, звітами та клієнськими базами даних.

Окреме місце в цифровій економіці займає розвиток криптовалют і технології блокчейн, проте перші займають лише 10-15 % від проекту впровадження технології децентралізованого реєстру даних, а тому ІТ-інфраструктура, софтверк-розробки, хмарні технології і стартапи навколо криптовалют - це великий ринок для цифрового сектору економіки. Також Європейський центральний банк у своїх дослідженнях щодо віртуальних цифрових валют «Virtual currency schemes – a further analysis» не висловлює однозначного рішення щодо використання віртуальних валют, застерігаючи про ризики забезпечення безпеки платежів та потенційні загрози у розрахункових операціях [2]. При цьому законодавство ЄС класифікує криптовалюту Bitcoin як «цифрове представлення вартості, яке не підтверджено центральним банком або державним органом і не прив'язане до юридично встановлених валютних курсів, яке може використовуватися як засіб обміну для покупки товарів і послуг, їх передачі та зберігання і може купуватися в електронному вигляді». Крім цього, законодавство окремих держав по-різному трактує статус криптовалюти. Так, за законодавством Ізраїлю Bitcoin не підпадає під юридичне визначення валюти ні як фінансове забезпечення, ні як оподатковуваний актив; у КНР та Японії Bitcoin вважається віртуальним

товаром, а не валютою, у Канаді – нематеріальним активом [3]. Такі підходи вимагають комплексної оцінки та прийняття своєчасних рішень в сфері регулювання, що може відкрити для України світове лідерство.

Література

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації / Розпорядження Кабінету міністрів України від 17 січня 2018р. № 67-р
2. Про використання в розрахунках віртуальних валют:[Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=22249610&cat_id=80928
3. В НБУ пояснили, який статус Bitcoin має в Україні: :[Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/finance/v-nbu-obyasnili-kakoy-status-imeet-bitcoin-v-ukraine-1046544.html>